

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-02-12

Närvarande: F.d. justitieråden Bo Svensson, Severin Blomstrand och justitierådet Margit Knutsson.

Genomförande av direktivet om sanktioner mot arbetsgivare

Enligt en lagrådsremiss den 31 januari 2013 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
2. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
3. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
4. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakskunnige Erik Mellstrand.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lag om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige

1 §

Lagrådet föreslår att andra stycket ges följande lydelse:

Lagen är inte tillämplig på medborgare i en EES-stat eller i Schweiz och inte heller på deras familjemedlemmar, om dessa har rätt till fri rörlighet enligt de regler som gäller inom Europeiska unionen.

3 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

I denna lag avses med *uppdragsgivare* den som anlitar en eller flera underentreprenörer för att genomföra ett huvud- eller ett underentreprenadavtal.

Med *uppdragsgivare i tidigare led* avses i denna lag en uppdragsgivare som inte har ett direkt avtalsförhållande med den underentreprenör som är arbetsgivare för utlänningen.

Lagen är inte tillämplig på den som är beställande part i ett huvudentreprenadavtal.

4 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

En utlänning som har utfört arbete under sådana förhållanden som avses i 1 § första stycket har rätt till lön och annan ersättning från sin arbetsgivare.

6 §

Lagrådet föreslår att hänvisningen till 5 § utgår.

7 §

Av 7 § andra stycket framgår att uppdragsgivare och uppdragsgivare i tidigare led som har vidtagit rimliga kontrollåtgärder undgår ansvar enligt första stycket. Enligt andra stycket sista meningen går en uppdragsgivare i tidigare led, som inte har vidtagit rimliga kontrollåtgärder, trots detta fri från ansvar om han varken visste eller hade skälig anledning att anta att underentreprenören hade en eller flera utlänningar anställda som saknade rätt att vistas här och som arbetade inom underentreprenaden.

En i sak likalydande bestämmelse föreslås i 20 kap. 12 a § andra stycket utlänningslagen. Den paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet för uppdragsgivare och uppdragsgivare i tidigare led att betala särskild avgift. Särskild avgift är en straffrättslig sanktion enligt Europakonventionen.

För en uppdragsgivare är det alltså en tillräcklig förutsättning för ansvar enligt bägge lagrummen att han underlåtit att vidta rimliga kontrollåtgärder medan det för en uppdragsgivare i tidigare led krävs att han kände till att underentreprenören anlitat svart arbetskraft. Det framstår i förstone som ganska naturligt att uppdragsgivaren inte kan känna till att underentreprenören anlitat svart arbetskraft när han inte kontrollerat saken men möjligen kan det tänkas situationer då informationen kan ha nått honom på något annat sätt utan att man för den skull kan anse att han vidtagit någon kontrollåtgärd.

Som lagtexten är utformad undgår en uppdragsgivare och en uppdragsgivare i tidigare led alltid ansvar om han har vidtagit rimliga kontrollåtgärder. Och detta även om han vid sin kontroll upptäckt oegentligheter men trots det valt att anlita underentreprenören. Det har vid föredragningen upplysts att detta inte har varit avsikten. Om kontrollen visar eller ger anledning att anta att det är fråga om en utlänning som inte har rätt att vistas här ska uppdragsgivaren inte kunna anlita underentreprenörer utan efterräkningar. Förtydligande åtgärder i denna fråga kommer att vidtas i det fortsatta lagstiftningsärendet.

9 §

Lagrådet noterar att mål om tillämpningen av denna lag ska, i den mån tvisten inte avser förhållandet mellan en arbetsgivare och en utlänning, handläggas enligt rättegångsbalkens regler om dispositiva tvistemål.

2. Lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

20 kap.

12 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet för uppdragsgivare att betala särskild avgift. Av författningskommentaren framgår att frågor om särskild avgift prövas av allmän domstol på ansökan av åklagare. Detta framgår emellertid inte av lagtexten i 12 a § eller av något annat nu framlagt förslag. Vid föredragningen har framkommit att avsikten är att det som föreskrivs i 13 § om särskild avgift enligt 12 § ska gälla även särskild avgift enligt 12 a §. Det enklaste sättet att åstadkomma detta är att ändra 13 § och lägga till en hänvisning till 12 a § i första meningen. Förslaget innebär att även det som sägs

om preskription och tillämpliga rättegångsbestämmelser i 13 § kommer att gälla särskild avgift enligt 12 a §.

Lagrådet föreslår dessutom att begreppet huvudentreprenadavtal införs i punkt 3. I övrigt hänvisas till vad Lagrådet anfört ovan under 7 § lagen om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige.

15 och 16 §§

Lagrådet noterar att det är i någon mån oklart vad som avses i första stycket med orden ” rätt till en del av eller alla offentliga stöd, bidrag och förmåner som har beviljats men ännu inte betalats ut eller kommit honom eller henne till del”. Är tanken att kontant stöd och bidrag inte kan stoppas när stödet eller bidraget har betalats ut, utan åklagaren hänvisas då till återbetalning enligt 16 §? Förmåner i annan form än betalningsmedel, t.ex. naturaprestationer, skulle däremot kunna stoppas ända till dess förmånen har kommit mottagaren till del. Saken bör klargöras i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

23 kap.

1 §

Lagrådet föreslår att i punkt 3 orden ”det allmänna” byts mot ”stat eller kommun”.

Lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

4 §

Lagrådet föreslår att i punkt 9 orden "vissa utlänningar" byts mot "utlänningar som avses i lagen (2013:000) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige".

2 kap.

3 §

Lagrådet föreslår att i punkt 13 orden "vissa utlänningar" byts mot "utlänningar som avses i lagen (2013:000) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige".

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.